

Reforma demokratične in pravne države v Sloveniji

Doc. dr. Jernej Letnar Čer nič (vodja), izr. prof. dr. Matej Avbelj, izr. prof. dr. Marko Novak

Trajanje projekta: 1.1.2016 - 31.12.2018; Šifra projekta: J5-7359 (A); ARRS-RPROJ-JR-Prijava/2014I/643

Povzetek projekta

Globalni cilj predlaganega raziskovalnega projekta je raziskati stanje demokratične in pravne države v Sloveniji in poskušati oblikovati predloge za njene reforme. V okviru predlagane raziskave bomo ugotavljali, kakšen je vpliv delovanja Sveta Evrope (SE) prek Evropskega sodišča za človekove pravice in Evropske unije (EU) prek Sodišča Evropske Unije na pogoje delovanje demokratične in pravne države v Sloveniji. Pri tem bomo preučevali, kako učinkovito sodna, zakonodajna in izvršilna velja oblast varujejo demokratično in pravno državo v Sloveniji. Predlagani raziskovalni projekt se bo osredotočil tudi na vprašanje, kako učinkovito je varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v slovenskem pravnem redu. Pri tem bomo raziskali in poskušali podati odgovore na vprašanje, zakaj so še vedno, kljub vplivom Sveta Evrope in Evropske unije, prisotne pomanjkljivosti pri delovanju demokratične in pravne države v slovenskem pravnem redu. Na ta način bomo poskušali ugotoviti nedoslednosti in pomanjkljivosti v slovenskem javnem prostoru in pripravili predloge, kako naj se ugotovljene pomanjkljivosti odpravijo. Temeljni namen raziskave je torej odgovoriti na osnovno raziskovalno vprašanje, kako reformirati demokratično in pravno državo v Sloveniji.

Stanje pravne države na Slovenskem je skrb zbujačo. Za potrditev te ugotovitve ni potrebna nikakršna poglobljena primerjalno-pravna analiza, temveč zadošča samo vpogled v sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (Sodišče). Ta pove, v kolikšni meri Slovenija izpolnjuje minimalne standarde pravne države, kot izhajajo iz Evropske konvencije za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Sodna praksa Sodišča kaže, da pravna država v Sloveniji praktično ne deluje na vseh tistih področjih, ki so bistvena za posameznikovo eksistenco. O tem pričajo odmevne obsodbe Slovenije s področij prepovedi mučenja in policijskega nasilja; zdravniških napak in njihovih procesiranj ter zagotavljanja pravice do družinskega življenja, zlasti prek ustreznega delovanja centrov za socialno delo. Še več, po besedah Sodišča vsakdo, ki zahteva sodno varstvo svojih pravic pred slovenskimi sodišči, tvega, da bo pri tem kršena že njegova procesna pravica do sojenja v razumnem roku. Ta se, kot je opozorilo Sodišče, zaradi neučinkovitega delovanja slovenskega sodnega sistema ter zaradi neustrezne zakonodaje sistematično krši. Poleg tega mnogi postopki pred slovenskimi organi pregona potekajo zelo selektivno tako, da posamezniki, ki so blizu centrom formalne ali neformalne moči, ostanejo nekaznovani. Slednje razžira same temelje formalne pravne države, katere postulat je enakost pred zakonom. Država, ki ne izpolnjuje niti formalnih pogojev pravnosti, kar enakost pred zakonom je, pa seveda ni in ne more biti pravna.

V vsebinskem smislu pa bo projekt sestavljen iz 4 ločenih vsebinskih delov. V prvem delu bomo preučili zgodovinske razloge, zlasti socialistično zapuščino, in analizirali njihovo vlogo pri sedanjem stanju na področju demokratične in pravne države v Sloveniji. Drugi del se bo osredotočil na endogene dejavnike, ki vplivajo oziroma so vplivali, pozitivno ali negativno, na demokratično in pravno državo v Sloveniji od leta 1991 do danes. Ta del bo vključeval tudi

pomembno primerjalno dimenzijo, pri čemer bomo prikazali analizo slovenske izkušnje pri delovanju demokratične in pravne države, v primerjavi z drugimi tranzicijskimi državami, kakor tudi državami, ki jih lahko štejemo med dobro urejene družbe. Zadnja dva dela bosta posvečena eksogenim dejavnikom. Tretji del bo preučeval demokratizacijo in napredek pravne države v Sloveniji pod vplivom EKČP. V četrtem in zadnjem delu pa bomo na enak način raziskali vplive prava Evropske unije.

Opis programa dela

Izvedba predlagane raziskave v okviru projekta je izvedljiva v obdobju treh let. Potekala bo v okviru skupnega raziskovalnega dela glavnega prijavitelja, Fakultete za državne in evropske študije, in Evropske pravne fakultete. Sama tehnična izvedba raziskovanj bo v skladu z zgoraj predstavljenimi metodami raziskovanja, značilnimi za pravo, zato bo velika večina našega dela opravljenega v knjižnicah: na domačih fakultetah, kakor tudi v specializiranih knjižnicah v Sloveniji in, če bo treba in bo to možno, tudi na univerzah v tujini, s katerimi smo v preteklosti že tesneje sodelovali. V knjižnicah bo potekal študij literature kakor tudi samo pisanje monografije. Tema dvema dejavnostnima bo posvečen daleč največji delež raziskovalnih ur na projektu.

Med pričakovanimi rezultati projekta je objava znanstvene monografije o reformi demokratične in pravne države. V obdobju treh let bomo objavili tudi štiri recenzirane članke v uglednih domačih in mednarodnih revijah. Organizirali bomo tudi tri mednarodne znanstvene konference o reformi pravne države. Pričakovani rezultati bodo predstavljeni tudi na domačih in mednarodnih konferencah iz področja ustavnega prava in prava človekovih pravic. Rezultati bodo predstavljeni tudi domačim in mednarodnim nevladnim organizacijam. V civilnodružbenem kontekstu bodo rezultati predstavljeni tudi deležnikom, ki delujejo na področju demokratične in pravne države in varovanja človekovih pravic.

Pomembne povezave

Jernej Letnar Černič (Bibliografija znanstvenih publikacij raziskovalca: [Sicris](#))

Matej Avbelj (Bibliografija znanstvenih publikacij raziskovalca: [Sicris](#))

Marko Novak (Bibliografija znanstvenih publikacij raziskovalca: [Sicris](#))

Povezava do projekta: [SICRIS](#)

Spletna stran projekta: [The Rule of Law in Slovenia](#)